

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss

på Utbildningsdepartementet PM "En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola mm"

RIO (Rörelsefolk­högskolornas intresseorganisation) vill härmed lämna synpunkter på "En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola mm"

RIO har av landets 148 folkhögskolor de idé- och rörelseburna folkhögskolorna som medlemmar. För närvarande är det 107 folkhögskolor som är medlemmar i RIO.

RIO välkomnar förslagen om en utökad betygsrätt och möjlighet till överlåtelse av myndighetsuppgifter. Det finns ett starkt behov av att denna förändring sker.

RIO välkomnar särskilt det föreslagna steget att folkhögskolor ska kunna ge sfi behörighet. Riksdagen har beslutat om detta och folkhögskolor har väntat på en realisering av riksdagens beslut. RIO kallar det ett steg eftersom förslaget inte innebär rätten till sfi behörighet inom folkbildningsanslaget. Vi inser svårigheten med var den rätten ska skrivas in. Det till trots bör steg två utredas vidare dvs. att kunna utfärda sfi behörighet inom folkbildningsanslaget.

RIO anser att det är självklart att sfi ska ingå i integrationsarbetet. RIO har tidigare gett synpunkter när sfi förändrades för att profileras mer på språk och samhällskunskap tonades ner. RIO välkomnar att det finns en diskussion om läroplanen för sfi och att sfi ska ingå i integration. Integration får dock inte begränsas till arbetsmarknad. Integration kan även innebära ett deltagande i till exempel förenings- organisations eller partiliv med vad det kan innebära i nya nätverk.

Betygsrätt

Lissabonfördragets förverkligande börja nu alltmer påtagligt sätta spår i infrastrukturen för vuxnas lärande. Det är en utveckling som är nödvändig, bra och spännande. Samtidigt som det ställer stora utmaningar i utformningen av infrastrukturen.

Den nya strukturen innebär att både nya anordnare och att anordnare har samma mål men verkar i olika forum som delvis kan ge olika utgångspunkter. Att ge gymnasiebehörighet inom ramen för en AMS kurs respektive ett KomVux (kommunal vuxenutbildning i egen regi) är en skillnad. Målet är klart dvs en behörighet. Skillnaden är vad målet ramar in med. AMS kan till exempel rama in målet med användbarheten i ett yrke. KomVux ramar kanske in det mer mot olika valmöjligheter för gruppens deltagare. Exemplet syftar inte till att skapa olika syften med olika anordnas utbildningar. Exemplet visar att det troligtvis i framtiden inte finns en (1) inriktning på hur en deltagare väljer att få sin gymnasiebehörighet. Detta scenario ställer krav att:

- alla regelverk som omgärdar behörigheter och betyg får inte inskränka på möjligheten att det gemensamma målet ramar in med olika behov, samtidigt i lärandeprocessen. Utöver exemplen ovan så ramar folkhögskolor in motsvarande högskolebehörighet/gymnasiebehörighet med samhällsuppdraget att bidra till demokrati samt en skolas idé- eller rörelseprofil.
- det sker en fortbildning av syo konsulenter så att deras kompetens även omfattar en kunskap om olika anordnare. De ska inte längre bara ge stöd till en deltagare att välja en utbildning. De ska även kunna ge stöd till valet var och hur den utbildningen införskaffas.

Utvecklingen är positiv för folkhögskolor, men bara om folkhögskolor ges möjlighet att agera som folkhögskolor. Att bli en del av den nya infrastrukturen och att vara en möjlighet för studerande måste innebära att det är folkbildning som är bas och metod, även vid olika behörighetsgivningar. Det betyder i förlängningen att

- mål måste vara utformad så att resultat kan redovisas likvärdigt från olika anordnare som ramar in verksamheter olika. Kvalitet, likvärdighet och rättsäkerhet är viktigt. Men, likvärdigheten får inte innebära att det positiva med olika anordnare försvinner.
- kommuner som upphandlar måste ha kompetens att upphandla olikheter för att kunna ge kommuninnevånare rätten att välja hur och var de uppnår behörigheter
- i sammanhanget välkomnar RIO att det troligtvis kommer en positiv utveckling när kunskap differentieras och att resultat är både kunskap och kompetens. Det synsättet gör det mer möjligt för olika utbildningsanordnare att behålla sin profil, till exempel för folkhögskolor att vara folkhögskolor även på betygsgivande kurser..

Folkhögskolor har länge gett motsvarande behörigheter och bedömt deltagare med omdömen. Att i uppdragsverksamhet göra kunskapsbedömning är inga svårigheter. Systemkunskapen finns redan hos såväl lärare som rektorer. Betyg har inte satts i någon stor omfattning, men folkhögskolors egna system att intyga nivå i ämnen (motsvarande behörigheter) kräver systemkunskapen. RIO anser att kunskap om läroplansmål och förmåga att förhålla sig motsvarande inkluderar att veta olika betygsmål. De folkhögskolor som väljer att ansöka om betygsrätt bör inte ha några svårigheter med att uppfylla kriterier. Något som folkhögskolor redan gör och som är accepterat för universitet/högskolor kan inte bedömas annorlunda av Skolverket eller kommuner.

Folkhögskolors organisation innebär även med självklarhet att rektorer uppfyller kravet på närhet till undervisning.

Folkhögskolors kollektiva organisering av omdömessättning garanterar en lärarkår med en gemensam syn på kunskap och kompetens. Formen innebär även en ständig analys och därmed att kvalitet upprätthålls i bedömningar. Detta finns redan utvecklat på folkhögskolor.

Vuxnas lärande innebär som utredaren kommenterar att studier kommer att ske vid olika tillfällen och hos olika anordnare.

- RIO stödjer förslaget att inrätta en central databas.
- RIO skulle vilja förändra den föreslagna betygsbasen till en databas för individers lärande, oavsett genomgångna läroplaner. Till exempel kommer inte all validering att ske mot läroplaner, utan mot krav uppställda av arbetsmarknaden. Det är således en kompetensdatabas som behövs och inte en betygsdatabas.

Förändringen att kunna utfärda betygsrätt kommer delvis från erfarenheter av mer upphandling i kommuner. I sammanhanget vill RIO understryka att den nuvarande skrivningen för upphandlingar av kommunal vuxenutbildning inte får förändras. Idag kan en kommun välja att upphandla folkhögskolekurser med omdömessättning och inte med betyg. Den möjligheten måste finnas kvar. Idag är det tyvärr inte möjligt att upphandla folkhögskolekurser på grundläggande nivå, vilket borde vara möjligt på samma sätt som gymnasial nivå.

Svenska för invandrare

RIO välkomnar som sagt den föreslagna valmöjligheten för deltagare. RIO hoppas att detta kan genomföras med skyndsamhet.

Folkhögskolor har mycket kurser för invandrade med syftet språk och orientering (livet, samhället eller yrkesval). Invandrade söker till folkhögskolor för att folkhögskolemodellen är ett alternativ för hur de vill studera. Den möjligheten kommer att finnas kvar på folkbildningsanslaget. RIO tror att riksdagens intention med sitt beslut var att folkhögskolemodellen skulle användas för sfi-studier på folkhögskolor. Därför bör steg två tas dvs. fortsätta undersöka möjligheten att utfärda sfi-behörighet inom ramen för folkbildningsanslaget. Redan nu bör det garanteras i utformningen att betygsrätt vid kommunal upphandling ska innebära att valet att upphandla av folkbildningen innebär att verksamhet då genomförs med folkbildningens kännetecken. Detsamma bör gälla för de kurser som deltagare kan välja enligt lagda förslag på folkhögskolor som finansieras av kommunala sfi-anslag.

Det vore önskvärt att använda folkhögskolors möjlighet till snabb flexibilitet utan lång handläggningstid för att ändra läroplaner eller kursinnehåll. Folkhögskolor kan i kommuner erbjuda en Sfi som är förankrad i den kommunens behov. Till det tillkommer pedagogikens inflytandemetod som en viktig ingrediens för att ta plats som medborgare i samhället.

Många folkhögskolor validerar redan i praktiken deltagares nivå på kunskaper i svenska språket vid antagning till Allmän kurs (motsvarande gymnasienivå).

Det finns en erfarenhet av prissättning för upphandlad verksamhet. Det har visat sig att det finns stora svårigheter att inom den i egen regi drivna kommunala vuxenutbildningen att bedöma de fria nyttigheterna/OH kostnaderna. Eftersom den kommunala kostnaden/priset ska vara ersättning för sfi är det viktigt att detta utreds så att ersättning blir skälig.

Till folkhögskolor kommer även många som har studerat i "etapper" på sfi och har mycket att hämta igen. Det gör att det är en svår grupp och en grupp som behöver mycket små grupper. Därför är ett enhetligt ersättningssystem inte möjligt och den mest studieovana, de med flyktingtrauma, eller med ansvar för familjens nya sociala situation (kvinnor) behöver mer tid och är mer kostnadskrävande. Därför är förslaget om belöning för kort studietid inte kreativ för många av i alla fall folkhögskolors studiegrupper. Målgruppen behöver resurser och mycket tid. Stress gynnar inte inläring.

RIO vill lyfta fram behovet av att se över att deltagares studieekonomi är rimlig, till exempel kan det inte vara rimligt att deltidstudier av sfi och/eller gruv är ett ekonomiskt hinder. Försörjningsstöd för studier före gymnasium måste behovsprövas i större utsträckning utifrån tidigare studievana. Det är inte rimligt att studieovana ska klara av för dem vanligtvis långa studier inom ramen för CSN:s regler. Viktigt är även att utreda hur försörjningsstöd för studier ska kunna vara personligt kopplade. Många kvinnor väljer idag studielån för sfi- och grundläggande studier eftersom det är enda sättet som samhället ger kvinnan pengar. Den samhällsmarkeringen till familjen att kvinnan får "egna" pengar är nödvändig i några subkulturer i de invandrade grupperna.

Vidare föreslår RIO att det sker ett kunskapslyft för sfi undervisningen med inriktning på integration som inkluderar språk, samhälle, sociala livet och arbetsmarknad. RIO önskar även att kunskapscenter för sfi bör ha en kompetens för folkhögskoleprofil på sfi-kurser.

För RIO: s styrelse
2008-12-10

Stina Sundberg
kanslichef